

Horváth Anikó: Művészeti Nevelés

Tanári pályafutásom során elsősorban a Liszt Ferenc Zeneakadémia csembaló főtanaszakos növendékeit oktattam.

Habilitációmban, majd az ezt követő tevékenységem tapasztalatait is leszűrve így foglalhatom össze pedagógiai elveimet:

Az oktatás célja

A csembaló művész-tanári egyetemi oktatás célja olyan muzsikusként kibocsátása, akik *művészi fokon csembalóznak; nagy repertoárt építettek fel különböző korok és nemzetek csembalóirodalmából*; tisztában vannak az előadandó művek *stíláriis sajátosságaival*; átfogó ismereteik vannak a *historikus előadói hagyományok* területén /pl. korabeli notáció, táncok, tempók, ornamensek, stb./; gyakorlottak a *kamarazenélés* különböző területein /obligát csembalós repertoár, continuo-játék szólóhangszerekkel ill. zenekarral/; képesek ismereteik *átadására* az alsó- és középfokú zeneoktatásban; ismerik és munkájukban felhasználják a magyar- és az idegen nyelvű *zenetudomány kutatási* eredményeit; eligazodnak a csembaló *felépítésével, karbantartásával* kapcsolatos tennivalók terén; ismerik az un. historikus hangolásokat.

Pedagógiai koncepció

Meggyőződésem, hogy a zenei képzés minden fokán a készségeket párhuzamosan, azok egyensúlyára törekedve kell fejleszteni. Oktatói munkámban a *zenei,- a hangszer-technikai,- az előadási,- a stíláriis,- a módszertani,- az elméleti-történeti,- a kutatási,- a lélektani.* elemek összhangját igyekszem mindig szem előtt tartani.

Az alapok lerakása, kötelező anyag

Sokéves tapasztalataim meggyőztek arról, hogy a csembaló-mechanika viszonylagos merevségét oldani képes *hangképzés*, a billentés sokszínűsége, a hangszer „pengetett”, ugyanakkor zengő megszólaltatása elsősorban a csak csembalóra született irodalom fölényes uralásán alapszik, ezek: **1.) a 17-18. századi francia clavecin-irodalom, 2.) D. Scarlatti csembalószonátái.** Természetesen döntő fontosságúak **3.) J.S.Bach szóló- és kamaraművei.** Ez a repertoire már megfelelő alapot adhat hangszerünk mintegy három évszázadot átfogó irodalmának stílusos, művészi előadásához.

1.) A francia clavecin-irodalom művelése igen összetett módon szolgálja a hangszer speciális játékmódjának magas színvonalú elsajátítását. Az ülés, a kéztartás, a lábak helyzete, az arckifejezés, a tagolások, a dallamformálás billentéssel való irányítása, a darabokban megkövetelt számtalan feladat: pl. a kötések módozatai /lié és tenue/, a ritmus felfogása, a „jó ízlés” Couperin-i fogalma, az ékesítések kivitelezése – megannyi eszköz, hogy a zenei kifejezés szolgálatában a játékos a legapróbb részletekig kidolgozza előadását. A francia csembalóirodalom - annak megértése, csiszolt előadása - kulcs J. S. Bach francia stílusú műveihez is.

2.) D. Scarlatti csembalószonátái a virtuóz, rugalmas, eleven, „karakteres” játékot, a **főlényes technika** elsajátítását segítik elő. Scarlatti merész módon bővítette a kor hagyományos csembaló-technikáját: pl. nagy ugrások, az egész klaviatúra kihasználása, sűrű akkordjáték, szabad szólam-kezelés. Szonátaiban az éneklő- a ritmikus- a pengetőhangszereket, zenekart imitáló elemek, a viharosan élénk mozgások, a táncos vagy népies karakterek éppúgy jelen vannak, mint a gáláns, kifinomult hang, a melankólia, a drámai effektusok vagy a szertelen humor. A Scarlatti szonáták rendszeres műsoron tartásával, gyakorlásával a játékos **biztos technikára** és gazdag előadói eszköztárra tehet szert.

3.) J. S. Bach művei minden szempontból a legfontosabb helyet foglalják el egy jövőendő csembalista repertoire-jában. A „beszédszerűség”-et, a tisztán és érthetően artikulált szólamvezetést /ennek érdekében a tudatosan és változatosan alkalmazott hangképzést és formálást/, a tőle megkövetelt „**éneklő játékmód**”-ot a polifón művek / invenciók, fugák / rendszeres tanulásával érhetjük el. Bach műveiben felfedezhetjük a francia és olasz stílusjegyeket, a német orgona-tradíció sajátosságait, a legkülönbözőbb műfajokat, affektusokat, karaktereket. Műveinek tanulása alkalmat ad a meggyőző előadáshoz elengedhetetlen formai és harmóniai **elemző-munkára**, a **bachi notációban való elmélyülésre**, a korabeli **táncok** interpretációs kérdéseinek kutatására, a **retorikai** elemek keresésére és felmutatására, a magas fokú **technikai követelmények** megvalósítására - mindezek a csembaló művész-tanár képzés alapjait jelentik. Meggyőződésem továbbá, hogy a Bach-művek tökéletes arányai, magasrendű összefüggései, örök szellemi értékei egy fiatal muzsikusz ember fejlődésére is hatással vannak.

Egyéb szempontok, tapasztalatok

A **koncert-rutin elsajátítása** érdekében a tanulmányi idő alatt rendszeresen tartottunk közös órákat és növendékhangversenyeket. A hallgatók az egymás hallgatásából, valamint saját

tapasztalataiból sokat tanulhatnak, és később, művészi pályájukon, professzionális fellépéseiken e tapasztalatokat jól tudják hasznosítani.

Fontosnak tartom a hangszer-repertoire **magyar vonatkozású műveinek** kutatását és megszólaltatását.

Mivel a hallgatók pályájuk során valószínűleg tanítani is fognak, hasznos arra készíteni őket, hogy **zenei elképzeléseiket** szabatosan, tömören, érthetően, jó magyarsággal, írásban és szóban is **át tudják adni**; ennek gyakorlása ajánlott már a tanulmányi idő alatt.

Fontosnak tartom az olvasásban-kutatásban és a nemzetközi szakmai életben való tájékozódásban a minél **több nyelv magas szintű elsajátítását**.

dr. habil. Horváth Anikó DLA,
a Liszt Ferenc Zeneakadémia ny.docense
haniko47@gmail.com

Budapest, 2023-06-08